

Zondag 8 mei 2016– Wezenzondag

Bij 1 Samuël 12 : 19 -24, Johannes 14 : 15 - 21

Deze zondag – de zondag voor Pinksteren – wordt wel Wezenzondag genoemd. Dat komt natuurlijk doordat Jezus tegen zijn leerlingen zei: ‘Ik laat jullie niet als wezen achter’ en hen beloofde om de Vader te vragen om hen de Heilige Geest, of de Geest van de waarheid te sturen.

Die Geest zal dan min of meer de functie, die Jezus voor zijn leerlingen had vervuld, overnemen.

Waarom gebruikt Jezus hier het woord wezen? Een wees heeft geen ouders meer, dat weten we allemaal. Maar Jezus was toch een soort van leermeester voor zijn leerlingen geweest, niet een vader en zeker geen biologische vader. En als je je geestelijke vader moet missen, maar je hebt je biologische ouders nog wel ben je dan wel een wees?

Als God in de hemel niet als een vader/een moeder voor je is, ben je dan een wees? Of als je eigen vader en moeder – door wat voor omstandigheden dan ook – nooit de echte rol van ouders voor je hebben kunnen vervullen maar God wel, ben je dan geen wees? Wat betekent het woord wees eigenlijk, of – daarvan afgeleid – wat betekent het als je verweesd bent?

Slaat dat alleen op de concrete biologische werkelijkheid of misschien ook op de psychologische en zelfs geestelijke werkelijkheid? En als dat laatste zo is, hoe werkt dat dan? Kortom wat is nou eigenlijk het wezen van de wees?

Taalkundig zou het woord verwantschap hebben met : beroofd zijn van. En misschien is de wees beroofd van zijn/haar ouders, maar ook van een basisvertrouwen. En dat heeft gevolgen voor het hele menszijn.

Niets is zoals het eigenlijk zou moeten zijn, niets is verlopen zoals het volgens de natuurlijke gang van zaken had moeten gaan.

Maar wat nog veel belangrijker is, een beschadigd oevertrouwen kan worden hersteld.

Ook al heeft het verlies van je ouders op jonge leeftijd traumatische gevolgen voor je oevertrouwen, dat betekent nog niet dat je oevertrouwen helemaal weg hoeft te zijn. In een liefdevolle omgeving kan er weer een heleboel oevertrouwen hersteld worden en zelfs weer terug komen. Het leven is nu eenmaal niet volmaakt en er zijn altijd duistere tegenkrachten aan het werk om ons te beschadigen, maar zij hebben nooit het laatste woord. En soms kan ook geloof daarbij tot steun: de ervaring dat er uiteindelijk God is er als een liefdevolle Vader of Moeder.

In feite is er in de Samuëllezing van vanmorgen ook zoiets aan de hand. Gaat het ook over vertrouwen. Als je op God vertrouwt, heeft het volk dan wel een koning nodig. Of kan een koning het vertrouwen in God versterken?

Er zijn in de tijd van Samuël in het Oude Testament twee verschillende stromingen te onderscheiden als het om het koningschap gaat.

De ene stroming wil net als alle andere volkeren voor Israël een koning, een hofhouding, een leger, zodat die het volk kunnen verdedigen als hete wordt aangevallen. En zo kunnen ze mee gaan tellen in de vaart der volkeren.

De andere stroming zegt: niks koning, want die gaat tussen ons en God in de hemel in staan. Onze God wil liefde en geen besluiten die ontstaan op grond van angst voor de dreiging van sterke vijanden en vanuit de wil om oorlog te voeren en 'mee te tellen'.

Een koning zal met zijn hele doen en laten ons oevertrouwen in onze God, alleen maar kunnen beschadigen. Een koning zal tussen ons en God in gaan staan om zijn eigen macht te vergroten en zijn eigen wil door te voeren.

Samuël stond precies tussen deze twee stromingen in en probeerde beide partijen met elkaar te verzoenen.

Koning of geen koning, zegt hij, waar het om gaat is dat jullie trouw blijven aan de Allerhoogste God van hemel en aarde, Hem met je hele hart blijft liefhebben en dienen.

Dat geldt voor koningen en 'gewone' mensen.

Samuël overtuigt het volk ervan dat het oevertrouwen op God uiteindelijk sterker zal zijn dan het vertrouwen op een koning. God blijft de betrouwbare.

En misschien worden de leerlingen daarom wel wezen genoemd in het evangelie van deze zondag. Het lijkt alsof hun basisvertrouwen, Jezus, nu weg is uit hun leven. Maar dan horen ze: ze zullen niet als wezen achter gelaten worden.

Zij mogen op Jezus blijven vertrouwen. Hij geeft hun en ons de belofte van de Heilige Geest, de Trooster.

En nooit heeft die belofte ons kennelijk helemaal losgelaten.
Ook wij hebben die behoefte dat ons vertrouwen niet beschaamd wordt.

Want bij alle vragen die we hebben leeft bij ons toch nog steeds de hoop dat het toch anders moet kunnen?

Want:

Daarom richten mensen zich vanuit hun nood tot God, zoals in zoveel psalmen gebeurd:

God, hoor mij toch, als ik tot u roep. Maar komt er antwoord?

Waar is God?

God wil een wereld waarin mensen veilig wonen, vol vertrouwen.

En verlangen wij daar ook niet naar, dat we vol vertrouwen kunnen leven? Voelen we ons inderdaad als wezen? Waar is ons vertrouwen?

Ik denk niet dat alle discipelen van Jezus wees waren, toen Jezus tot hen zei: ik zal jullie niet als wezen achterlaten. Je kunt je ook verweesd voelen. Hun vertrouwen leek weg.

Drie jaar lang waren ze met Jezus meegetrokken door het joodse land.

Drie jaar lang hadden Jezus woorden hen geraakt.

Want ze voelden: dit is een mens van liefde.

Drie jaar lang hadden ze Jezus' daden van heil met eigen ogen gezien.

En allengs waren ze meer in Jezus gaan zien. In Hem zagen ze God aan het werk.

Een wereld van geloof, hoop en liefde ging voor hen open.....

En de hoop groeide in hun hart en de verwachting twinkelde in hun ogen.....

Stel U eens voor dat wij er zelf bij geweest zouden zijn?
Stel U eens voor dat we zelf zo'n discipel van de Heer toen waren.....

Voelen we ons eigen hart niet bonzen van verwachting.....? En nu is het Hemelvaart geweest en staan die discipelen daar, op die berg bij Jeruzalem. Ze zien Jezus verdwijnen hemelwaarts. Ze zien als laatste zijn zegenende handen.

Maar dan zijn ze echt alleen. Zonder Jezus.

Ze voelen zich als wezen. Hun vertrouwen verloren.

Hoe nu verder zonder Jezus?

En de leerlingen van Jezus vragen zich af: kan dat wel?

Bestaat er een leven na Jezus?

Ik hoor het ook wel eens mensen zeggen die een geliefde verloren hebben. Een weduwe of een weduwnaar kan dan iets zeggen als: "Ik voel me alleen op de wereld zonder m'n vrouw of man. Hoe kan ik verder? Bestaat er wel een leven zonder haar of hem van wie ik zoveel houd?"

En laten we daar niet te makkelijk over. Want rouwen kost tijd en moeite, loslaten doet pijn..... Soms jaren lang.....En toch hoort loslaten bij het leven.

Loslaten, dat is ook wat de discipelen van Jezus nu moeten doen.

Nu gaat het erom: Zal hun vertrouwen weer kunnen groeien?

Zal het ze lukken om zonder Jezus' directe aanwezigheid als gelovige mensen verder te leven?

Ze voelen zich verweesd.

Op de lange weg van een mensenleven lijkt God, in de beleving van velen, verborgen aanwezig te zijn.

Wij, mensen moeten het voor ons besef vaak 'alleen doen'. Nu is er iets vreemds met dat 'alleen doen',

het voelt als een moeten, het is een zwaar lot,

maar het is ook een kunnen.

In het leven van ieder van ons zijn er momenten dat gezegd wordt: nu moet je het zèlf doen, nu moet je je alleen zien te redden.

Denk aan de vogels in het nest, die moeten leren vliegen. Zoiets is het met Hemelvaart, vind ik: Het is of God zegt; nu moeten jullie het zelf doen. Als een aanmoediging. Nu moeten jullie het zelf doen, en dat kunnen jullie ook, daar vertrouw ik op.

En Jezus zegt: 'Ik zal u een pleitbezorger zenden, dat is de Trooster, de Heilige Geest'.

In het Grieks staat daar het woord Parakleet. Dat komt van een werkwoord, wat we vaker in het Nieuwe Testament tegenkomen.

Het betekent: bemoedigen, troosten. En het heeft altijd betrekking op de Heilige Geest.

Die wordt Parakleet genoemd: Trooster.

De belofte van de Geest als Parakleet mag voor ons, net als voor de discipelen betekenen, dat we op onze levensweg als 'zelfstandige gelovigen' de steun van de Geest zullen krijgen. Daar kunnen we op vertrouwen.

Dat mag hen en ons dus troosten in alle verweesdheid die ze ervaren bij de hemelvaart van Jezus.

Ze beseffen, dat ze er niet alleen voor staan.

De Geest zal hen helpen om ook zonder Jezus daadwerkelijk in hun midden, te blijven werken aan het Koninkrijk van God, waar Jezus in woorden en met daden al aan bouwde. Als Uzelf het gevoel van verweesd zijn, kent, dan weet u uit eigen ervaring

hoe goed het een mens kan doen als een medemens bij je in de buurt blijft om je te helpen en te troosten.

Daarmee is het verlies niet weg, maar het leven wordt wel dragelijker. Echte troost dekt het verdriet niet toe, maar neemt het serieus.

Als je kunt uitpraten en uithuilen, om daarna, opgelucht, weer verder te kunnen. En zo zullen de leerlingen van Jezus en wij dat ook mogen gaan ervaren.

Dat het vertrouwen op de kracht van Gods Geest ons zal sterken.
Daarom zingen we vandaag vol verlangen
naar Gods Geest:
wij hunk'ren naar een teken, o, laat ons niet alleen.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

Hillegonda Ploeger